

STOCKHOLMSKÄLLAN

Straffarbete för kärleksparet Frans och Lars

Torsdagen den 19 augusti 1897 träffas arbetskarlen Frans Pettersson, 41, och måleriarbetaren Lars Johansson, 31, hos den förstnämndes syster. Vädret är fint och Lars, som varit borta från staden ett tag, bjuder på brännvin och föreslår att de beger sig ut på Gärdet för att njuta av den fina sommarkvällen. Efter en trivsam promenad lägger sig Pettersson och Johansson i gräset nära den plats som kallas Ekbacken och tömmer spritflaskan på de sista dropparna. "Överlastade av starka drycker" kommer de två gamla älskarna överens om att smyga upp i ett skogsbryn för en gemensam herdestund.

Ute på Gärdet befinner sig också gardisterna Gustaf Hammar och Harald Zetterberg. Vid sextiden får de syn på två berusade karlar som uppträder på ett i deras tycke besynnerligt vis – "besynnerligt enär de tydligen sökte undvika att blifva sedda". Hammar och Zetterberg anar ugglor i mossen och tassar försiktigt efter de två dryckesbröderna. Och mycket riktigt – en bit in i skogen finner de Frans Pettersson och Lars Johansson i full färd med att – som det hette i strafflagens paragraf 18:10 – utöva "otukt som mot naturen är".

Sex mellan två personer av samma kön var förbjudet fram till och med 1944 och skedde därför i löndom. Då vi möter historiens homosexuella män är det således oftast i polisförhör och rättegångsprotokoll. Den prostitution som förekom i trakterna kring Humlegården kartlades av polisen och de som hamnade inför rättens skrank, och därmed i arkiven, hade i de flesta fall antingen köpt eller sålt sexuella tjänster. Vad som förekom av samkönad kärlek bortom lagens ögon, i de

stora hushållen, vet vi däremot väldigt litet om. Just därför är fallet Pettersson och Johansson särskilt intressant. Under polisförhöret den 23 augusti berättar de nämligen öppenhjärtigt om sin tio år långa, och vad det verkar, monogama relation.

Frans och Lars träffades 1887 då Johansson fick arbete i det hus där Pettersson bodde på Storgatan 24. Ingen av dem kunde dra sig till minnes vem som tagit det första steget – något som kunde vara av betydelse för rätten när straff skulle fastställas. Under årens lopp sov Lars ofta över hos Frans och enligt protokollförare G. Lidbergs anteckningar hade de vid "dessa tillfällen legat afklädda tillsammans i Petterssons säng" och haft sex med varandra. Under åren 1895 och 1896 var de under två perioder vad vi i dag kallar sambor. Lars bodde då i Frans lägenhet, fyra trappor upp på Kindstugatan 9, alldeles i närheten av Tyska kyrkan. 1897 bodde de inte längre ihop – männe ett stormigt förhållande? Båda hävdade dock att de aldrig varit med någon annan man.

Mot bakgrund av gardisternas vittnesmål och sina erkännanden om upprepade samlag under flera års tid dömdes Frans Pettersson och Lars Johansson till tre månaders straffarbete på Långholmen, vilket var den vanliga straffsatsen när det gällde brott mot paragraf 18:10. Vill ni läsa protokollen från polisförhöret och rättegångshandlingarna? Gå in och sök i Stockholmskällans databas. Vill du veta mer om den manliga homosexualitetens Stockholmshistoria? Läs antologin Sympatiens hemliga makt – Stockholms homosexuella 1860-1960.

Kettil Mannerheim

Ovan: Frans Pettersson och Lars Johansson fotograferade vid polisförhör. Nedan: vaktorn vid Långholmen.

FOTO: POLISMUSEET/STADSARKIVET

LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN - WWW.STOCKHOLMSKALLAN.SE

ESSINGEMÄKLARNA

47 kvm hörnlägenhet med balkong – Stora Essingen

Ljus & trivsam mini 2:a med fritt öppet läge utan insyn. Mycket välplanerad med stort matrum, fint vardagsrum & separat sovrum. Nytt exklusivt badrum. Juridisk person kan accepteras!

• 2.366:-/m • 1.750.000:-/acceptpris. • Essingestråket 29, 2 tr • Visas sö 31/1 kl. 13:00-13:45

www.essingemaklarna.se 08-656 00 00

VI BEHÖVER DIN HJÄLP

Vad tycker du om Vårt Kungsholmen?
Gå med i vår läsarpanel och tyck till.

Som medlem i vår läsarpanel svarar du på frågor om tidningen via ett formulär som vi mejlar till dig vid olika tillfällen.

Formuläret innehåller ett 20-tal frågor som går snabbt att besvara. Som tack för din hjälp skickar vi dig biljetter och trisslotter. Anmäl dig via vår hemsida www.vartkungsholmen.se

vårt
KUNGSHOLMEN